

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1ο (μονάδες 15)

Ο/Η μαθητής/-τρια αναφέρει συνοπτικά τα κύρια σημεία της απάντησης του Κ. Καρτάλη, (μονάδες 5), όπως:

- αύξηση της θερμοκρασίας του αέρα, της επιφάνειας της θάλασσας κλπ.
- οι αρχικές εκτιμήσεις για την κλιματική αλλαγή αναθεωρούνται, καθώς αυτή έρχεται πιο γρήγορα από όσο, αρχικά, είχε εκτιμηθεί
- η κλιματική αλλαγή δεν αποτελεί κίνδυνο μόνο για τις μελλοντικές γενιές, αλλά και για τις τωρινές
- η άνοδος της θερμοκρασίας απειλεί, ήδη, αρκετές περιοχές της Ελλάδας
- το κλίμα της Μεσογείου επιδεινώνεται και η περιοχή της θεωρείται κλιματικό «hot spot».

Με βάση τα προαναφερθέντα στοιχεία, γίνεται φανερό ότι ο συνεντευξαζόμενος δεν είναι αισιόδοξος για τις επιπτώσεις των ενεργειών του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον. Γίνεται πειστικός, καθώς: Ως προς το περιεχόμενο:

- Η άποψή του στηρίζεται σε στοιχεία, τα οποία αποδεικνύονται εύκολα και, άρα, οδηγούν σε συμπεράσματα αληθή και έγκυρα Όλα δείχνουν ότι η κλιματική αλλαγή, χρήση κλιματικών μοντέλων, Τα πάντα δείχνουν, Αλλά το παρόν, Βλέπουμε άνοδο της θερμοκρασίας σε αρκετές περιοχές της Ελλάδας, βλέπουμε επιβάρυνση στις ελληνικές πόλεις, Το κλίμα της (Μεσογείου) επιδεινώνεται κ.ά.
- Ο συλλογισμός του διατυπώνεται με αίτιο-αποτέλεσμα, επίκληση στη λογική (συνδυαστικά) και, ως εκ τούτου, δεν χαρακτηρίζεται από αυθαίρετη υποκειμενική κρίση
- Τα επιχειρήματά του προκύπτουν από παραδείγματα χαρακτηριστικό παράδειγμα οι καύσωνες στον Καναδά, η κατάσταση που επικρατεί στη Μεσόγειο κλπ.

Ερώτημα 2ο (μονάδες 10)

α. Ο γράφων προσδίδει συγκεκριμένες ποιότητες στον τίτλο:

- δηλώνει/ενημερώνει με σαφήνεια και συνοπτικό τρόπο ποιο είναι το περιεχόμενο του κειμένου με ευρηματικότητα και αποτελεσματικότητα (ο τίτλος είναι δηλωτικός του περιεχομένου)
- προϊδεάζει-κατατοπίζει τον/την αναγνώστη/-στρια σχετικά με τις απαιτήσεις του κειμένου
- επιλέγει και χρησιμοποιεί κατάλληλο σχολιαστικό σημείο στίξης, όπως είναι το θαυμαστικό, με το οποίο τονίζεται το περιεχόμενο του τίτλου
- αξιοποιεί ρήμα στον τίτλο, το οποίο βρίσκεται σε ενεστώτα, δηλώνοντας ένα πραγματικό, βέβαιο γεγονός και καλώντας έμμεσα τον/την αναγνώστη/-στρια να συνειδητοποιήσει τον κίνδυνο.

β. Τα ερωτήματα:

- Διευκολύνουν τον συγγραφέα να επικοινωνήσει με τον/την αναγνώστη/-στρια, προβληματίζοντας και προσελκύοντας το ενδιαφέρον και την προσοχή του/της
- Δίνουν αμεσότητα στον λόγο (ερώτηση – απάντηση)
- Τονίζουν σύντομα και περιεκτικά την άποψη/θέση του συγγραφέα
- Επιτρέπουν τον σχολιασμό αντίθετης όψης του θέματος με κριτική και αντικειμενική σκέψη
- Προτρέπουν την ανάληψη δράσεων (σε συνδυασμό με το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο)
- Δημιουργούν προβληματισμό και μετά την ανάγνωση του κειμένου, ενισχύοντας την πρωτοτυπία και αποτελεσματικότητα του χωρίου *Ποιος έχει την κύρια ευθύνη; ... «τι κάνουμε»*, *πολιτικά, κοινωνικά, επιστημονικά; που λειτουργεί ως επίλογος.*

Ερώτημα 3ο (μονάδες 10)

Λεκτικά σχόλια

- «Η όλη ανάπτυξη της ανθρωπότητας και η συνακόλουθη οικονομική μεγέθυνση έχουν φτάσει στα όρια αντοχής το φυσικό περιβάλλον του πλανήτη μας.» (διαπίστωση, δραματικό ύφος λόγου, αποδοκιμασία, αποστροφή)
- «Αλλά δεν την συνειδητοποιούμε» (αντίθεση, προβληματισμός, αγανάκτηση, αφύπνιση για τη συνειδητοποίηση των επιπτώσεων της παρέμβασης του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον και την αδιαφορία που επιτείνει το πρόβλημα)

- «Οι καταστροφές όμως της κλιματικής αλλαγής έχουν ήδη αρχίσει να εκδηλώνονται και δεν απειλούν απλά και μόνο την συνεχή και χωρίς μέτρο οικονομική μεγέθυνση, αλλά τον τρόπο ζωής μας και ακόμα περισσότερο το μέλλον μας.» (έκφραση φόβου, προβληματισμός, αγωνία, στόχος η αφύπνιση του αποδέκτη του μηνύματος)

Σχόλια με σημεία στίξης

- Κάποια σημεία στίξης παρουσιάζουν πολυσημία στη λειτουργία τους, δηλαδή ένα σημείο μπορεί να δηλώνει αρκετά διαφορετικά νοήματα, ανάλογα με τη χρήση του.
Θαυμαστικό: «*Η κλιματική αλλαγή είναι εδώ!*» (δηλώνει φόβο, ανάγκη εγρήγορσης των ανθρώπων κ.ά.)
- Εισαγωγικά: «*Κρυβόμαστε*» (μεταφορική διατύπωση, δηλώνει έμφαση, ειρωνεία, απόδοση προσωπικών ευθυνών με στόχο την ευαισθητοποίηση και τον προβληματισμό) κ.ά.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ο Α. Χιόνης προφητεύει απολύτως δυσοίωνα το μέλλον. Για τον ποιητή κάθε ομορφιά του παρόντος εξελίσσεται σε ένα μελλοντικό «κακό» όνειρο/εφιάλη. Ως εκ τούτου, το ποιητικό υποκείμενο προφητεύει ότι θα επέλθει οικολογική καταστροφή και το υπέροχο γαλάζιο χρώμα της θάλασσας θα γίνει π.χ. από τη μόλυνση, τη σκουριά κλπ. κίτρινο.

Ο/Η μαθητής/-τρια, για να απαντήσει στην ερώτηση αυτή, μπορεί, επίσης, να αναφερθεί σε κάποιους από τους ακόλουθους κειμενικούς δείκτες και στον λειτουργικό τους ρόλο, καθώς και να αιτιολογήσει πώς αυτοί συμβάλλουν ως κατάλληλο «υλικό» στη διαμόρφωση του ύφους του ποιήματος (Ενδεικτικά):

- **Τίτλος:** *Προφητεία*
- **Εικόνες:** Οι ποιητικές/οπτικές, κατά κύριο λόγο, εικόνες μεταδίδουν με κατάλληλο λόγο και ύφος όλες τις σκέψεις/απόψεις του ποιητή, ενώ αισθητοποιούν τις ιδέες και τα έντονα συναισθήματά του, μέσω φανταστικών (μελλοντικών) παραστάσεων *θα στερέψει η θάλασσα / θα γενούν τα πλοία καραβάνια / κι οι γλάροι κατοικίδια / τ' όνειρο θ' αλλάξει χρώμα' δεν θα 'ναι πια γαλάζιο αλλά κίτρινο*
- **Περιγραφή:** μέσω της ζωντανής εικονοποιίας, καθώς εξάπτεται η φαντασία του/της αναγνώστη/-στριας, συνδέεται στο ποίημα, χρονικά, το παρόν με το μέλλον και, ιδεολογικά, (σε ατομικό-συλλογικό επίπεδο) οι προβληματισμοί για την καταστροφή-προστασία του περιβάλλοντος

- **Μεταφορές:** προσδίδουν στο ποίημα πλούτο, δύναμη, εκφραστικότητα και παραστατικότητα

Οι ποιητικές εικόνες μπορεί εδώ να εκληφθούν, αναλογικά με τη σκληρή πραγματικότητα, και ως μεταφορές *θα γενεί η ψυχή μας έρημος / κι οι γλάροι κατοικίδια όνειρα / θάνατος δεν θα 'ναι πια ο βυθός αλλά ο ήλιος και νοσταλγία όχι η στεριά μα το νερό / τ' όνειρο θ' αλλάξει χρώμα' δεν θα 'ναι πια γαλάζιο αλλά κίτρινο*

- **Χρόνοι ρημάτων:** Μέλλοντας, για να αποδοθούν οι τύποι του πότε θα επέλθει η καταστροφή, αλλά και πώς συντελείται αυτή σήμερα. Ο στιγμιαίος ή εξακολουθητικός μέλλοντας φανερώνει πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα θα γίνεται συνέχεια/αδιάλειπτα *θα γίνω/γινώ/γενώ, Θα 'ρθεί καιρός που θα στερέψει η θάλασσα/και θα γενούν τα πλοία/καραβάνια/και θα γενεί*
- **Επιρρήματα:** *Τότε (χρονικό επίρρημα-σε εκείνη την εποχή)*
- **Επανάληψη:** *Θα 'ρθεί καιρός*
- **Αντίθεση:** *που θάνατος/δεν θα 'ναι πια ο βυθός/αλλά ο ήλιος/και νοσταλγία/όχι η στεριά/μα το νερό.*

Ο/Η μαθητής/-τρια, ανάλογα με τον βαθμό αναγνωστικής ανταπόκρισης και τον παραστατικό του/της κύκλο εκφράζει τεκμηριωμένα τις σκέψεις και τα συναισθήματα που του/της προκάλεσε η ανάγνωση του ποιήματος.